

Stockholm den 9 oktober 2015

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

**Remissvar med anledning av promemorian Genomförande av det omarbetade
asylprocedurdirektivet (Ds 2015:37)**

Civil Rights Defenders och Riksförbundet för Social och Mental Hälsa (RSMH) bedriver gemensamt ett arbete där vi bevakar situationen på låsta institutioner, synliggör brister samt verkar för att personer, före, under och direkt efter ett frihetsberövande, garanteras sina mänskliga rättigheter. Civil Rights Defenders har tagit del av promemorian och vill med stöd av RSMH inkomma med följande synpunkter.

Att kunna röra sig fritt och att inte berövas sin frihet på sätt som är oförenligt med Sveriges internationella överenskommelser är grundläggande mänskliga rättigheter. Att riskera eller faktiskt sättas i förvar innebär stora inskränkningar i dessa båda rättigheter. Stora krav måste därför ställas på all reglering som ger staten makten att fatta beslut om att dessa rättigheter ska kunna inskränkas.

Utifrån detta perspektiv välkomnar vi på det stora hela de positiva rättsverkningar som genomförandet av det omarbetade asylprocedurdirektivet kan få i svensk rätt. Civil Rights Defenders och RSMH välkomnar även att förslagen i promemorian generellt syftar till att stärka skyddet för den enskilde. Utöver detta har vi följande övergripande synpunkter.

1. Rätten till en rättvis prövning

1.1 Offentligt biträde

Det är en grundläggande mänsklig rättighet att få sina medborgerliga rättigheter prövade på ett rättvist sätt och inför en opartisk domstol. Även rätten att få företrädas av ett ombud är fundamental. Civil Rights Defenders och RSMH konstaterar att denna rätt finns enligt svensk lag och att några lagstiftningsåtgärder med anledning av införlivandet av direktivet, i det avseendet inte behöver genomföras enligt författarna till promemorian.

Civil Rights Defenders och RSMH vill dock framhålla att med hänsyn till Europakonventionens artikel 6 behöver Sverige inte endast reglera att det finns en tillgång till biträde utan även vidta åtgärder för att garantera kvaliteten vad gäller biträdet. Dagens reglering saknar tillräckliga garantier för att säkerställa att ombuden har tid och/eller förmåga att göra ett bra jobb. Civil Rights Defenders och RSMH anser därför, till skillnad från utredningen, att lagstiftningsåtgärder gällande detta är nödvändigt för att direktivet liksom artikel 6 i europakonventionen ska kunna anses vara fullt ut införlivade i svensk rätt. Civil Rights Defenders och RSMH vill i detta avseende även framhålla migrationsverkets möjlighet att inhämta råd från experter i enskilda frågor. Som exempel kan nämnas läkarintyg. Att handläggare i migrationsärenden inhämtar kompletterande råd och information från experter främjar rättssäkerheten för enskilda. Civil Rights Defenders och RSMH anser därför att det i förvaltningslagen behöver införas en bestämmelse med en skyldighet för Migrationsverket, att, vid behov inhämta råd från experter i särskilda frågor.

1.2 Information

Rätten till en rättvis rättegång inbegriper inte endast att få sina medborgerliga rättigheter prövade utan också att den enskilde får saken prövad på ett språk som han eller hon behärskar. Precis som under punkten 1.1 saknar Civil Rights Defenders och RSMH tillräcklig reglering i svensk lag vad gäller tillgången till samt kvaliteten på tolkningen, något som innebär stora brister ur ett

rättsäkerhetshänseende. Promemorian föreslår positivt nog att den enskilde ska få tillgång till ljud- och bildupptagningar, samt utskrifter med anledning av dessa, innan beslut om asyl eller statusförklaring fattas. Detta för att själv kunna uppmärksamma om det skett något missförstånd eller felaktigheter. Denna åtgärd innebär dock inte ett tillräckligt starkt skydd mot bristande tolkning. Civil Rights Defenders och RSMH anser därför att starkare lagkrav vad gäller tillgång till tolk samt kvaliteten på tolkning är nödvändigt för att uppfylla europakonventionen.

I likhet med JO:s remissvar anser vi att det finns en viss otydlighet om det räcker med att migrationsverket har alla bild- och ljudupptagningar, liksom protokoll, tillgängligt på myndigheten eller om detta material ska skickas till den sökande. Det lämpligaste vore det senare alternativet eftersom detta på ett bättre sätt garanterar att enskilda kan säkerställa sina rättigheter.

1.2.2 Rätten till att få information på ett sätt som individen behärskar

I enlighet med artikel 15 i direktivet är medlemsländerna alltjämt bundna av skyldigheter enligt andra internationella överenskommelser de är parter i. En sådan överenskommelse är FN:s Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. En konvention som Sverige ratificerat och som bygger på principen om icke-diskriminering och allas lika värde.

Enligt förvaltningslagen (1985:223) bör myndigheten vid behov, anlita en tolk i fall där den enskilde är allvarligt hörsel- eller talskadad (jfr förvaltningsprocesslagen, 1971:291, 50 § med rekvisitet skall). Enligt promemorian är direktivets krav, på tillhandahållande av information på ett sätt som den enskilde behärskar, därmed uppfyllt. Likaså vad gäller särskilda förfarandegarantier vid t.ex. funktionsnedsättningar finner författarna bakom promemorian att svensk lag redan är tillräcklig eftersom myndigheter enligt svensk rätt har både en utredningsskyldighet och en serviceskyldighet. Utredningsskyldigheten är särskilt omfattande i ärenden som hanteras av

migrationsverket¹. Vi menar dock att promemorians antagande att det inte finns skäl för ytterligare lagreglering är felaktigt.

Enligt konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning omfattar diskrimineringskyddet alla typer av funktionsnedsättningar. Det är inte bara personer med hörselnedsättning och personer med en språkstörning som kan ha svårigheter att kommunicera. Det måste därför göras ett förtydligande i svensk lag att rätten till kommunikativt stöd är garanterad alla som har någon form av kommunikativ funktionsnedsättning.

Migrationsverket kan dock inte förlita sig på att individen själv uppmärksammar kommunikativa svårigheter. Av detta skäl krävs ett förtydligande i UtlL om myndighetens ansvar härvid. Det är också viktigt att Migrationsverket får den kompetens och de resurser som krävs för att uppmärksamma och identifiera personer som har kommunikativa funktionsnedsättningar.

Vi menar också att det krävs ett förtydligande om att skyldigheten att erbjuda kommunikativt stöd/tolk, är en absolut skyldighet och inte en bedömningsfråga i det enskilda fallet.

Det bör även övervägas om den enskilde, i viktiga skeden av asylprocessen, ska konfirmera att han eller hon fått information, på vilket sätt och huruvida han eller hon tillgodogjort sig den.

Vi vill även understryka vikten av att skriftlig information översätts till ett språk den enskilde förstår och i ett format den enskilde kan läsa. Civil Rights Defenders och RSMH anser att det bör införas en bestämmelse om Migrationsverkets skyldighet att översätta relevanta handlingar. I direktivet anges att det är obligatoriskt för medlemsstaterna att föreskriva regler om översättning av handlingar som är relevanta för prövningen av ansökan. Civil Rights Defenders och RSMH anser att det är otillräckligt att endast hänvisa till 8 § FL som endast anger att myndigheten, vid behov bör anlita tolk. Vi anser att

---

¹ prop. 2004/05 s.155

en uttrycklig bestämmelse stämmer bättre överens med direktivets krav enligt artikel 10.5.

Det åligger Sverige att verka för att alla hinder mot en rättvis prövning undanröjs. Civil Rights Defenders och RSMH menar att förutom ovan föreslagna förtydliganden och kompletteringar, måste migrationsverket få mer resurser och tydligare direktiv för att bättre kunna säkerställa en rättssäker process för alla enskilda individer.

2. Förvar

Vad gäller frågor kring förvar i Sverige konstateras i promemorian att direktivet inte motiverar en ändring i svensk rätt men att ett arbete pågår inom regeringskansliet. Detta främst för att utreda om svensk rätt behöver anpassas efter det omarbetade mottagandedirektivet. Inom ramen för vårt arbete kommer vi analysera förvarslagstiftningen och tillämpningen av den för att identifiera brister ur ett människorättsperspektiv. Vi förutsätter att även regeringen utgår från ett rättighetsperspektiv och ser över hur förvarsbestämmelserna förhåller sig till europakonventionen och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Stockholm som ovan

Robert Hårdh

Chef, Civil Rights Defenders

Jimmie Trevett

Förbundsordförande, RSMH

info@civilrightsdefenders.org

rsmh@rsmh.se

www.civilrightsdefenders.org www.rsmh.se